

Cuprins

Scuzele autorului	7
Genul doct nu mi se potrivește... (I)	9
Genul doct nu mi se potrivește... (II)	30

Genul doct nu mi se potrivește

Intoxicările educației	53
Acest om formidabil	55
Între Balcani și Europa	117

Miscellanea

Sistemul comunist duce la extirparea bucuriei de a trăi	171
Alexandru Paleologu și Andrei Pleșu – Amintiri și anticipări pe tema Noica	188
Parlament, Putere, Opoziție etc.	222
Fără eroism nu se câștigă nimic în istorie	234
Plictiseala, o secreție internă de neant	245
Se intră în civilizație prin protocol și se iese prin ignorarea lui	258
Azi nu mai există țărani	261
Jupân Dumitrache e profund stimabil	281
Inovația cea mai fecundă acum ar fi renunțarea la inovație	286
Confuzii contemporane	292
Dacă n-am fi (din când în când) inteligenți, am fi (permanent) proști	303
Monarhistul sceptic este un republican ipocrit ...	311
Elitele fac să se mențină civilizația	317
Un om apt să râdă nu poate fi fundamentalist... ...	332

Destin literar și destin pur și simplu	337
Ce era de făcut ?	371
Ambiția lui Noica a fost să găsească o altă dialectică	382
Cu adevărat important este să identifici semnele lui Dumnezeu în lume	410
Imagina noastră tulbure	422
Există o conștiință europeană ?	430
O catedrală a neamului ar fi un kitsch mortal	443
Numai ticăloșii nu pot să suporte umilința	455
Vocația inteligenței	464
Imaginile succesive	502
Despre îmbătrânire	509
Paco	531

Alexandru Paleologu

De la Ubu-roi la Don Basilio

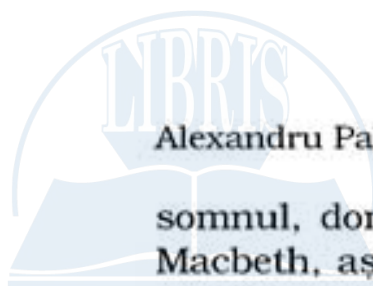
Și acuzația de legionarism adresată în iunie tinerilor?

Acum este de-a dreptul aberant să spui că tineretul românesc, cel care a făcut Revoluția din decembrie, a putut în patru luni să se transforme, dintr-un tineret care lupta pentru libertate și pentru drepturile omului, într-unul implicat într-o acțiune violent legionară! Aceeași generație, aceiași studenți care au făcut Revoluția din decembrie să fie acum legionari! Pentru orice om cu elementar bun-simț și care a participat cât de cât cu conștiința lui la evenimentele hotărâtoare din iarnă, asta este o aberație! O imbecilitate! Că manifestația de aproape două luni din Piața Universității a părut spre sfârșit să scadă în intensitate, că a fost infiltrată, impurificată de alte elemente – lucrul este posibil la urma urmelor, este chiar explicabil. Actualmente însă, suntem în situația că noul ministru de Interne, Doru Viorel Ursu, declară că *studenții nu au fost legionari și nu au fost implicați în violențele care au avut loc*. Asta o spune ministrul de Interne al guvernului fesenist și, cu toate acestea, publiciștii feseniști continuă să acuze tineretul de legionarism, continuă să-i denunțe ca instigatori pe intelectualii care n-au avut nici un amestec în situația aceasta. Reaua credință este prea flagrantă. Admit reaua credință, cinismul dacă sunt practicate cu oarecare istețime, astuție și inteligență. Dar așa de grosolan, așa de flagrant imbecil nu merge! Dacă asemenea imbecilități pot totuși să convingă pe unii dintre români, este o mare tristețe! Și această tristețe este provocată de atâția ani de întuneric comunist.

Sunt convinsă că, pentru toți oamenii de bună credință care aveau minimele date ca să judece situația, a fost la fel de tristă surpriza...

Acum, calomnia aceasta nu mă surprinde. Calomnia este în spiritul puterii actuale, al guvernului actual. Au mințit și au calomniat din primele zile. Au ascuns adevărul și au creat tot felul de minciuni concentrice, în care nu te mai poți descurca. Calomnia este arma politică a domnului președinte Ion Iliescu – președinte cu vot majoritar. Nu analizez acum problema majorității de 85% (mi se pare suspectă cifra, deși îmi dau seama că foarte mulți români au putut vota cu el, din motive care, iarăși, și ele pot fi analizate). Mă refer la domnul Iliescu, cel care a adus mulțumiri, care și-a exprimat recunoștința față de așa-ziii mineri, autorii brutalităților, ai programului atroce, ai terorii sălbatice din București, din acele zile. Le-a mulțumit, cu o exultație vizibilă, pentru că au salvat democrația. Prin mulțumirile lui, și-a pecetluit solidaritatea cu această crimă. La un moment dat, spuneam că noi am trecut de la domnia lui Ubu-roi la domnia lui Don Basilio. Într-adevăr, Don Basilio preconiza și practica această artă – a calomniei. Numai că Don Basilio nu preconiza și crima. Or, cel care mulțumește criminalilor nu poate fi socotit străin de crimă. Și gestul domnului Iliescu de a face apel la așa-ziii mineri este ireversibil. (Să nu uităm că minerii din '77 au fost lichidați. Că șefii lor au fost lichidați fizic, iar, în timp, cam toți au fost înlocuiți. Deci, minerii de acum, dacă sunt minerii, nu mai sunt cei din '77. Pe urmă, se știe că minerii veniți din mine de obicei se spală, ei nu vin de la distanță, la București, cu urmele muncii pe obraz și pe mâini și cu lămpașele în cap. Așa cum au apărut minerii pe stradă, cu negreală artificială, de la o grimă pe față, totul arăta ca o deghizare grosolană și sfidătoare.) Actul domnului Iliescu este ireversibil și drum de înapoiere nu mai este. El nu mai poate repara nimic. Am mai spus odată că, dacă Macbeth declara că și-a ucis

Alexandru Paleologu

somnul, domnul Iliescu nu și l-a ucis. Pentru că Macbeth, așa cum era el de Macbeth, avea o conștiință. Dar un comunist nu are conștiință. Deci ceea ce a săvârșit președintele Iliescu este ireparabil. Totuși, efortul nostru, al tuturor, trebuie să fie de a repara răul teribil făcut. Cumplită traumă.

Democrația nu poate fi răzbunătoare

Efectele dezastruoase ale acestei comoții produse asupra societății românești bucureștene prin pogromul feroce săvârșit de mineri la apelul domnului Iliescu trebuie, totuși, să fie reparate. Evident, nu domnul Iliescu mai poate repara ceva. Dar restul societății poate. Și ceilalți membri ai guvernului trebuie să ajute la repararea acestui rău. Și putem repara printr-un singur fel de comportament: prin eliminarea ideii de răzbunare. Democrația nu poate fi violentă. Democrația nu poate fi răzbunătoare. Democrația nu poate fi decât pacifică, așa cum a fost manifestația din Piața Universității. E adevărat, Punctul 8 al Proclamației de la Timișoara a fost (deși justificat în puritatea lui) de un efect nefericit*. Și poate chiar cu consecințe în scrutinul din 20 mai. Ideea de a-i exclude de la orice fel de funcție publică pe cei care au fost membrii nomenclaturii este o idee prea radicală. Evident, majoritatea membrilor nomenclaturii nu pot fi demni să mai aibă un cuvânt în societatea românească. Dar unii mai pot fi; eu știu câțiva care, deși au fost membri ai nomenclaturii, ar merita totuși să fie acceptați în viața noastră publică. Există mulți alții care nu au fost în nomenclatură, dar au fost implicați în diverse lucruri, destul de puțin onorabile. Însă nu putem să mergem

---

* Evident, greșeam. Efectul Punctului 8, dacă prevala, ar fi fost benefic (Al. Paleologu, notă din 1998).

până în pânzele albe. Nu putem să facem o vânătoare de vrăjitoare. Nu putem și nici nu trebuie să infec-tăm cu acest spirit de inchiziție, cu acest spirit de delatiune, conștiința noastră publică.

Îl judecăm prin contrast cu ceilalți membri ai nomenclaturii

Trebuie să ștergem cu buretele multe lucruri ; nu poți să spui că faci democrație, fără a da fiecăruia o șansă. Evident, din punct de vedere sentimental, lucrurile nu sunt ușoare. Dar democrația nu este ușoară. Democrația cere eforturi de voință, de răbdare. Eu am fost printre primii (dacă nu chiar primul) care au scris în revista 22, încă din ianuarie, un articol în care dezaprobam ideea punerii partidului comunist în afara legii. Spuneam atunci că nu mi se pare admisibil ca orice nulitate inocentă să poată recuza un om competent sau valoros, pe motivul că ar fi fost la un moment dat comunist sau nomenclaturist. Totul este ca *să fi fost*, dar *să nu mai fie*. Însă domnul Iliescu *este* comunist, iar spiritul de nomenclaturist i-a intrat adânc în toate reflexele. Recunosc că la început i-am acordat mult credit. M-am lăsat înșelat. L-am cunoscut pe domnul Iliescu în perioada sa de dizgrație (o dizgrație, de altfel, destul de aurită) ca director al unei edituri. Totuși dizgrație. Îl vedeam cel puțin o dată pe an, la aniversările Liceului „Spiru Haret”, la care am învățat amândoi, la un interval de 11 ani. Evident, n-am fost colegi, dar am învățat la același liceu și ne întâlneam la aceste aniversări. Îl judecăm prin contrast cu ceilalți membri ai nomenclaturii. Și îmi părea, firește, foarte diferit. Îl găseam un om surzător, deschis, cu spirit liber, colegial, simpatic. Așa l-am crezut și în momentul în care am plecat, la 28 decembrie, să-mi iau în primire postul de la Paris,

Alexandru Paleologu

înțeleg (le-am spus atunci domnilor Iliescu, Roman și Brucan) că m-ați numit în acest post nu oferindu-mi o avansare în carieră, pentru că am 71 de ani, sunt la pensie și nu am avut o carieră diplomatică. Deci, (le-am spus) înțeleg că am fost numit ambasador în Franța pentru niște rațiuni legate de persoana mea. Probabil, pentru că am fost cunoscut prin anumite atitudini neconformiste, neobediente și necomuniste. Și înțeleg să-mi păstrez această franchețe în exprimarea atitudinilor mele. Mi-au spus: Așa și trebuie, așa vom dovedi lumii că suntem o țară liberă. Revelația că totuși domnul Iliescu este un comunist am avut-o foarte tranșant când i-am văzut la Paris, pe Antenne 2, interviul dat lui Frédéric Mitterrand. În primul rând, pentru că domnul Iliescu vorbea o limbă de lemn absolut clasică, impecabilă, fără fisură. Mulți oameni, simpli salariați, care au luat parte în viața lor la nenumărate ședințe, și-au însușit limba de lemn și au acum reflexele ei, dar domnul Iliescu o vorbește perfect și constant; nu are altă exprimare. În plus, a avut o declarație cu totul aberantă: că la noi în țară au existat aproape patru milioane de comuniști, de vreme ce au existat aproape patru milioane de membri de partid. Fraudă logică, evident. Și, dacă punem la socoteală rudele, prietenii, vecinii și alte viețuitoare care le-au stat în preajmă, ajungem la concluzia că 80% din populația României a fost comunistă. A susținut această aberație catastrofală cu sânge rece și fără nici o tulburare. Când, în aprilie, am fost rechemat pentru consultări și m-am întâlnit cu el, i-am spus pe față tot ce gândesc despre acest interviu și despre celelalte minciuni grave, afirmate progresiv și periodic de către Putere: adică de către domnia sa și cei care îl reprezintă.

Dar ați spus, totuși, că trebuie să reparăm răul făcut. Cum?

Îl putem repara nu numai noi (opozanți ai regimului domniei sale), ci și membrii guvernului, ceilalți participanți la conducere, aderenții și votanții F.S.N.-ului. De pildă, l-am văzut pe domnul Roman la televiziunea franceză. Dânsul nu-și dădea seama cât de ingrătă era poziția domniei sale, fiindcă imaginea îi fusese dată imediat după ce se arătaseră scenele atroce săvârșite de mineri în București.

Și surâsul său, atât de celebru, absentă

Probabil un procedeu de montaj frecvent pentru relatarea sintetică a unor astfel de evenimente, pentru că la „Actualitățile” din Suedia am privit, la fel, scene „de stradă” greu de suportat la vedere (un om între două vârste, bătut cu sălbăticie de mineri în timp ce este urcat într-o mașină înțesată, o femeie tânără, brunetă, fugărită și lovită într-un cerc strâns de mineri, bărbați voinici, un tânăr, cocoșat sub lovituri, căruia i se vâra ciomagul în burtă) alternând cu imagini ale balconului din Piața Victoriei unde președintele ales ținea un discurs energic.

După imagini de acest tip, opinia publică franceză a fost foarte șocată când domnul Roman a cerut Occidentului și lumii să-i acorde încredere în continuare. Se vedea însă că nu e în largul domniei sale și surâsul său, atât de celebru, absentă. Poate că, așa cum părea să o indice proasta sa instalare în rol, domnul Roman gândea că are posibilitatea să declare și să repare ceva din răul făcut (și nu numai domnia sa, și alții): ar fi fost bine să o facă. În orice caz, părerea mea este că atâta vreme cât mai există undeva morala resentimentului, care stă la baza eticii socialiste, democrația nu va fi perfectă, pentru că va avea de luptat cu un monstru. Iar monștrii trebuie uciși.